

ואפילו אם הנייר אינו שוה פרוטה, (3) הרי היא מתקדשת בשטר.

ג. ובביאה — בא עליה, ואומר לה "התקדשי לי בביאה זו". (3*)

ולפי זה כתב המקנה, שאף בקידושי שטר, אם לא אמר לה "הרי את מקודשת לי", בטלים הקידושים מן התורה. אכן, לשון רש"י, היא ממש לשון הברייתא להלן ט א, ומכאן דייקו חכמי ההר את דבריהם, שבשטר אין צריך אמירה, כמבואר במאירי. ובשיעורי רבי שמואל, בדין קידשה בשטר שיש בו שוה פרוטה אות ט, מחלק בין גירושין לקידושים. כי אף הסוברים שחוסר אמירה בגט מעכב את הגירושין, מודים בשטר קידושים שאין צורך בדיבור. וכדבריו משמע מדברי המאירי, שמסכים לדעת חכמי ההר.

3. רש"י. ויתכן שמקור דבריו הוא מהתוספתא, בתחילת המסכת, המבארת: בשטר כיצד? אין צריך לומר בשטר שיש בו שוה פרוטה, כי אז היא מקודשת בדבר שיש בו שוה פרוטה [מדין כסף]! אלא אפילו כתב על החרס שאין בו שוה פרוטה, ונתן לה.

והרי"ף העתיק כעין זה בשם הירושלמי. וכתב הר"ן, שהרי"ף בא להשמיענו, שאם השטר פסול אך יש בו שוה פרוטה, אזי האשה מקודשת מדין כסף. וכן הוכיח הר"ן מהגמרא להלן [מח א] שהמקדש אשה בשטר חוב, לדעת חכמים שמין את הנייר, ואם יש בו שוה פרוטה מקודשת על ידי הנייר. מכאן שדעת המקדש היתה גם על הנייר עצמו. ועיין רע"א שו"ת סי' נו. ובתוספות רע"א על המשניות. ובספר המקנה.

3*. רש"י. ובענין קנין כסף לא הזכיר רש"י שצריך לומר לה "התקדשי לי בפרוטה זו". ונראה שהחילוק הוא, מפני שבביאה אין העדים רואים את עצם המעשה. אלא רק את

היחוד, ולכן צריך לומר לה בלשון זו. וכך כתב המאירי: וקידושי ביאה [הם] חלוקה שלישית [דין שלישי] והוא — שהם צריכים לשמיעה בלא ראייה. רצה לומר, בלא ראיית המעשה. אלא שיתייחד עמה בפניהם, ויאמר לה בפניהם "התיחדי עמי להתקדש לי בביאה". ובזה מיושב גם מדוע רש"י כתב בענין כסף "הרי את מקודשת" [בלשון הווה], ואילו בביאה כתב "התקדשי לי" [בלשון עתיד]. והיינו מפני שהאמירה נעשית לפני הביאה.

אך בשיעורי רבי שמואל [בדין קידשה בשטר שיש בו שוה פרוטה, אות י' מבאר, שאם מקדש בקנין ביאה, צריך המקדש להגדיר שהביאה הזאת היא מעשה הקנין, ולא ביאה גרידא, שלא לשם קידושים. ואם לא יאמר כן, אין הביאה הזאת מוגדרת מעצמה כמעשה קידושים, למרות שהקדים לומר "התקדשי לי", אלא צריך לומר "התקדשי לי בביאה זו".

אבל כשמקדש אשה בכסף, אין צורך לתוספת אמירה שמקדשה בכסף זה, אלא די בכך שנותן לה כסף ואומר לה "התקדשי לי" כדי שנתנית הכסף תוגדר מעצמה כמעשה קנין ולא כמתנה בעלמא. ואין צורך שיוסיף לומר שמעשה הקנין נעשה בכסף שנותן לה.

וכתב המאירי שצריך לכתחילה לומר "הרי את מקודשת לי בדבר זה". אלא שאם לא אמר "בדבר זה" אין פסול בדבר.

ובשו"ע סימן כז סעיף א פסק, שצריך לומר "הרי את מקודשת בזה". [וכ"כ הרמב"ם אישות ג א].

והבאר היטב כתב בשם הרמ"ט שזהו רק דין לכתחילה בלבד.

ובימינו נוהגים לומר: "הרי את מקודשת לי בטבעת זו".